

De vleugels liggen in de papierlade

De vleugels liggen in de papierlade

Eline Crijns

ecri.amsterdam
Amsterdam, 2020

Verantwoording:

Boektitel ontleend aan het werk van Robert Kinmont, "*The wings are in the paper drawer*", (1972/73)

Nederlandse vertaling citaat Dante in deel 2: Ike Cialona en Peter Verstegen

Nederlandse vertaling citaat Salter in hoofdstuk 13: Peter Verstegen, 2014

Informatie Zwartste Zwart in hoofdstuk 14: vrij naar Dorine Schenk over Vantablack, nrc.nl, d.d. 5 mei 2017

Ander werk van Eline Crijns
Verdichte dagen

Eerste druk: oktober 2020

Omslagillustratie: Everything is fine – Akycha Tegelaar

ISBN: 978 94 6418 137 1

NUR: 301

Copyright © Eline Crijns 2020
www.ecri.amsterdam

Voor Hero, Roos, Mats en Finn

*Mijn rots in de branding, hij kan het tij niet keren, niet dit keer,
zijn inspanningen, zijn liefde, ik zie hem wegdrijven van mij. Ik
blijf zwemmen, koud plakkende kleren, tegen de klippen op, het
geeft niet, slagen blijven maken, gedachteloos, opstijgen naar
andere dimensies, naar die twee verre sterren, mijn sterren, sterk
zijn ze, onverwoestbaar, dat weet ik, ook als de voorbij razende
donkere wolken ze aan mijn zicht onttrekken, kijk, ze duiken weer
op, dapper zijn ze, mijn vlinders, mijn rupsjes nooitgenoeg, hap-
pend van het leven, melktandjes kwijt, vleugels uitgeslagen.
Dankzij ons, ondanks mij.*

Deel I
Springtij

Ieder kind is een kunstenaar.

De moeilijkheid is er een te blijven als je groot wordt.

Pablo Picasso

1

Janna zou ze kennis laten maken met het Zwartste Zwart. Dat was nodig. De lichtvoetigheid waarmee ze door het leven liepen was charmant, maar daar had de buitenwereld na hun afstuderen geen boodschap aan. De vrijblijvendheid waarmee ze met hun talenten woerden ontbeerde richting en betekenis. Ze dachten dat ze er al waren, stonden op het punt hun wassen vleugels uit te slaan, op te stijgen naar de tot grote hoogte gestegen zonnige verbeelding van hun eigen kunnen. De twijfel die wij vroeger hadden, leken zij niet te kennen, dacht Janna. Ze zouden neerstorten, de een na de ander. Zij ging ze helpen, het was haar verantwoordelijkheid, als zij het niet deed, zou het onvoldoende gebeuren. Haar strooiden ze geen zand in de ogen met hun mooie praatjes over afstudeerfeesten die ze al voortijdig aan het organiseren waren. Terwijl ze hun belangrijkste proeve nog moesten ondergaan: hun afstudeerproject was het visitekaartje waarmee ze hun carrière als beeldend kunstenaar een vliegende start konden geven of in de knop konden doen breken.

Vandaag zou ze beginnen met het teren van hun vleugels. Ook als dat betekende dat ze uren met hen in de bus moest zitten; het museum was in het zuiden van het land. Voordat Janna op het winderige plein voor het gebouw van de kunstacademie van haar fiets was gestapt, schalden hun stemmen haar al tegemoet. Ze telde gauw de bekende koppen, ze waren er alle negentien, ze konden gaan. Janna stond voor in de bus die koers zette door de stad richting de snelweg.

‘Jongens, mag ik even jullie aandacht! Ik ga niet te veel vertellen, later zullen jullie begrijpen waarom.’

‘Janna, kun je door de microfoon praten, we horen je niet?’

Ze kon niet zien wie door haar heen tetterde. Ze had spijt van haar late kroegbezoek gisteren, maar had te veel adrenaline gehad om vroeg naar huis te gaan.

Ze schraapte haar stem: ‘Het zal jullie niet verbazen dat we op weg zijn naar een museum. Vandaag gaan we een start maken met jullie afstudeerproject. De tijd dringt, dat zal jullie niet ontgaan zijn. Gebruik de rest van de busrit om na te denken welk stempel je op de wereld wil drukken.’

Zo, daar zouden ze wel even zoet mee zijn, hoewel ze zich geen illusies maakte over de opbrengst van hun ideeën zo vroeg in de ochtend. Ze zag de dopjes alweer in de oren gaan, de ogen op hun telefoons gericht.

Ze waren er bijna, Janna begon zich te verheugen, voelde een lichte kriebel in haar buik. Ze had het zelf ook nog niet gezien of moest ze zeggen: ervaren. Hoe ziet het Zwartste Zwart eruit? Hoe kun je iets zien dat wel een stoffelijke aanwezigheid heeft, maar onzichtbaar wordt doordat het al het licht absorbeert? Waar kijk je dan naar? En zou het effect echt zo magisch zijn als in de lyrische beschrijvingen ervan? Zou het genoeg zijn om haar studenten met hun man/vrouw van de wereld mentaliteit voldoende te overdonderen? Ze door elkaar te schudden, ze inspireren om met het niets aan de slag te gaan. Ze wilde dat ze met de onbevangeheid van een kind zichzelf zouden opbouwen met de blokken die ze tijdens hun studie aangereikt hadden gekregen. Van scratch af aan, van het Zwartste Zwart naar de wereld toe. Dat ze ieder voor zich, alles zouden gaan geven, zouden gaan vechten voor wat ze waard waren. Alleen ver boven het maaiveld zouden ze een kans maken, die gunde zij ze, stuk voor stuk.

‘Fijn dat jullie allemaal wc, garderobe en zelfs het winkeltje al bezocht hebben. We gaan nu direct door naar waar we voor gekomen zijn. Ik wil jullie voorstellen aan mevrouw Pont hier, de conservator die ons zal begeleiden.’

De conservator verwelkomde hen kort en nodigde hen uit haar te volgen. Ze liepen achter haar aan door de zalen, wat was het toch een prachtig, robuust gebouw. Janna's geloof in de mensheid won bij zoiets weer een beetje aan kracht, temeer daar in dit geval iemand besloten had zijn vermogen te schenken aan het redden van een vervallen fabriekspand en het omtoveren ervan in een heiligdom voor moderne beeldende kunst. Ze passeerden in sneltreinvaart de collectie op weg naar de nieuwe aanwinst waar ze voor gekomen waren. De kunst die ze in het voorbij gaan zagen, had een voldoende imponerende uitwerking op haar studenten om hun luidruchtige opwinding van eerder te dempen. Ze liepen als kunstenaars op de drempel van hun carrière achter de conservator aan, maakten beleefde praatjes met haar, zouden hun visitekaartje als ze dat gehad hadden, in haar handen hebben gedrukt. Als om door een ringetje te halen waren ze, Janna kende haar jeugdig fladderende Pappenheimers bijna niet terug.

‘Het is heel belangrijk dat jullie goed naar mijn instructies luisteren.’

Ze hadden halt gehouden voor de ingang van een kleine ruimte aan de zijkant van de zaal. De conservator vergewiste zich ervan dat ze ieders aandacht had.

‘Jullie kunnen zo direct in drietallen hier naar binnen.’

Ze gebaarde naar de uitsparing in de wand die de ingang vormde.

‘Houd als je binnen bent te allen tijde met je rug contact met de muur, ook als je rondom loopt. Is dat voor iedereen duidelijk?’

‘En dan? Wat zien we dan?’ Een van de jongens kon het niet nalaten haar vanuit zijn ongewisse gevoel te onderbreken. Janna wilde hem een waarschuwende blik zenden, maar zijn vrienden gaven hem al een vermanende por, waar de meiden met hun smalende blik nog een schepje bovenop deden.

‘Nog een ding voordat jullie naar binnen gaan...’ De conservator wist de spanning wel op te bouwen.

‘Je mag zoveel tijd nemen als je nodig hebt, maar wanneer je naar buiten komt, loop je direct daar rechts de hoek om en neem je plaats in de zaal hiernaast. Mijn collega vangt jullie daar op. Geen contact dus met je medestudenten die nog niet aan de beurt zijn geweest; gun iedereen een blanco ervaring.’

Janna zou als laatste gaan met degene die overbleef. Het volgende half uur zag ze haar studenten in drietallen naar binnen gaan. Een groepje stond al binnen een minuut weer buiten, de meeste groepjes bleven langer binnen en een groepje was voor haar gevoel bijna tien minuten binnen. Mevrouw Pont stond in de smalle muuropening met haar rug naar de wachtenden toe, ontnam hen daarmee het zicht op de schemerige ruimte en wat daar binnen gebeurde. Janna hoorde haar zachtjes praten met de studenten binnen. Een voor een kwamen ze naar buiten met gezichten waar ze niks van kon aflezen. Janna begon zich te voelen als een bezoeker van een wereldberoemd heiligdom die in de lange wachtrij zich eerst buiten op de stoep over de gebaande paden had gezigzagd en nu eindelijk binnen pas in het voorportaal bleek te staan, halsreikend in een poging alvast een glimp op te vangen van hetgeen dat komen ging.

Janna was aan de beurt. Samen met de studente die haar steenvast haar lievelings-van-alles noemde, stapte ze de schemerige ruimte binnen. Het was een vierkanten betonnen ruimte van hooguit een paar meter doorsnede. Ze drukte haar rug tegen de betonnen muur en richtte haar blik op de vloer in het midden. Daar was het dan. Er ontsnapte haar bijna een zucht van teleurstelling. Midden op de vloer was een platte, zwarte cirkel met een diameter van ongeveer een halve meter. Uiteraard was de cirkel zwart, maar om nou te zeggen dat hij zwarter dan zwart was? Kan een kleur überhaupt een overtreffende trap hebben? Haar schouders ontspanden zich, haar scherp gestelde reflexen lieten zich vieren. Om zich een houding te geven, stelde ze voor rondom de cirkel te schuifelen.

‘Wat zien jullie?’ Janna was de conservator in de hitte – of moest ze zeggen koude kermis – van het moment vergeten.

‘Een zwarte cirkel op de grond’, zeiden Janna en de studente tegelijk aarzelend. Het klonk kleuterachtig en verkeerd. Met een schok drong tot Janna door dat het ook verkeerd was. Haar hoofd had haar in de steek gelaten, haar ogen hadden haar bedrogen. Ze wist dat het geen plat vlak was. Ze keek nog een keer goed, probeerde haar pupillen scherper te focussen, te laten doordringen wat haar hersenen wisten. Het lukte niet: ze zag iets tweedimensionaals waarvan ze wist dat het driedimensionaal moest zijn.

‘Sorry, maar... is het echt waar? Ik begin te twijfelen of ik goed geïnformeerd ben? Ik moet het zeker weten... om met mijn studenten straks...’ Een kunstwerk dat haar deed twijfelen aan haar eigen waarneming, haar eigen deskundigheid, het begon te borrelen van binnen... een overwinning op de materie, letterlijk!

‘U kunt vertrouwen op de documentatie die u heeft gelezen,’ zei mevrouw Pont cryptisch, ‘we zullen zo eerst maar eens gaan vragen wat uw studenten ervan vonden.’

Ze liepen de hoek om naar de volgende zaal van waaruit de stemmen van de studenten hen al tegemoet klonken. Als muziek in Janna’s oren, want uit de flarden die ze kon verstaan, maakte ze op dat de discussie over het kunstwerk ging.

‘Het is heus wel meer dan een cirkel... er zit vast een gedachte achter...’

‘Misschien is het iets anders, waarom moesten we met onze rug tegen de muur blijven staan?’

‘Joh, die conservatoren doen altijd zo overdreven.’

‘Toch was het geen gewoon zwart, het leek wel doorzichtig...’

‘Misschien was het wel een toegangspoort?’

‘Ja hoor, fantaseer jij lekker door!’

‘Ik weet het niet, misschien... Ah, Janna!’

‘Goed te zien dat jullie verbeelding tot leven is gekomen. Ga even zitten, dan zal mevrouw Pont zo meteen tekst en uitleg ge-

ven bij het kunstwerk. Eerst wil ik dat jullie vijf minuten de tijd nemen om op te schrijven wat je gezien hebt, wat je gevoel erbij is en wat je denkt dat het betekent. Voor jezelf graag, niet overleggen. Er is geen goed of fout, dat weten jullie zo onderhand wel. Je mag er bij tekenen, maar ik wil ook woorden op papier zien.’

Terug in de bus konden de studenten er nog steeds niet over uit. Een *mindfuck* noemden ze het. De onthulling dat wat ze gezien hadden en waarvan de communis opinio was dat het een platte zwarte cirkel was, in werkelijkheid slechts de toegang vormde naar een diepe zwarte ruimte met een veel grotere diameter dan de cirkel, was iets waar ze met hun gedachten niet bij konden. Ze waren teruggelopen naar de betonnen kamer om het nog eens te bekijken. Met ontzag hadden ze naar het zwart gestaard, waarvan ze nu wisten dat het een gat was, maar waarin ze hoe ze ook keken geen diepte konden ontwaren – laat staan de bodem. Op hun telefoons – poortwachters van de waarheid – hadden ze nagezocht dat de magie die hun zintuigen bedroog werd veroorzaakt door het gebruik van het Zwartste Zwart waardoor een driedimensionaal voorwerp plat lijkt. Gewone zwarte verf weerkaast ongeveer tien procent van het licht dat erop valt. Dit materiaal bestaat uit microscopisch kleine buisjes die al het licht dat erop valt absorberen waardoor onze ogen geen schaduwen meer onderscheiden en geen diepte meer zien.

‘Janna, gaan we hiermee aan de slag voor ons afstudeerproject?’ riep iemand van achter uit de bus. Het viel stil, alle ogen waren op haar gericht. Gretig, alsof er een retorische vraag was gesteld waarop maar een juist antwoord mogelijk was; ze hadden waar zij ze hebben wilde.

‘Dat hangt van jullie af. Als ik het zo hoor, maakt hetgeen we gezien hebben in ieder geval iets bij jullie los. Dat is een goed begin. De uitdaging is hoe jullie dat verder kunnen brengen. Verder dan een gimmick. Jullie moeten een eindwerk tot stand

brengen waar je niet alleen je persoonlijke stempel op drukt, maar dat een verbinding maakt met de buitenwereld. Dat relevant is voor de verdere ontwikkeling van het vak.’

Voordat Janna had kunnen uitweiden, was het gebeurd: de hamvraag werd gesteld. En ze had geen antwoord paraat gehad.

De volgende ochtend zat Janna in de kamer van de academiedirecteur die ze direct bij zijn binnenkomst onderschept had. Met zijn vrolijke ‘voor jou heb ik altijd tijd, Janna’ was hij eerst koffie gaan halen. De hele nacht had ze gepiekerd over hoe ze dit aan ging pakken. Ze moest vertrouwen op zijn avontuurlijke karakter. Ze was wel vaker met onorthodoxe ideeën bij hem gekomen en dat had meestal goed uitgepakt. Ditmaal zag ze zichzelf voor een heter vuur geplaatst, het was alles of niets, ze moest hem overtuigen. En niet laten blijken dat ze zichzelf voor een blok gezet had dat ze in haar enthousiasme over het hoofd had gezien.

‘Zo Janna, beetje bijgekomen van jullie tripje gisteren?’

‘Zeker, het was het meer dan waard.’

‘Dat is goed te horen. Zeg, als we straks in het MT zitten, moeten we doorpakken, je hebt mijn bericht gelezen...?’

‘Vanzelfsprekend, ik ben voorbereid. Ik wil het nog even hebben over gisteren en over mijn afstudeerklas...’

‘O ja tuurlijk. Barst los, drink ik fijn mijn koffie.’

Janna sprong uit de startblokken naar het puntje van haar stoel: ‘We gaan iets fenomenaals doen dit jaar. Eindelijk heb ik ze in beweging. Ze zijn gegrepen door het Zwartste Zwart, daar gaan we mee aan de slag.’

‘Daar heb ik over gelezen,’ peinsde hij, ‘daar is toch die rel over geweest?’

‘Klopt. Het goedje werd oorspronkelijk gebruikt in de ruimtevaart voor camera’s van satellieten en dergelijke. Toen is het door die kunstenaar waarover je hebt gelezen, ontdekt. Briljant

natuurlijk. Hij heeft het gepatenteerd: hij is de enige die het mag gebruiken of in bruikleen mag geven...’ Ze zuchtte theatraal.

‘Wacht even... toen gingen anderen toch protesteren? Dat hij zoiets niet kan claimen voor zichzelf?’

‘Inderdaad. Het sportiefste was de ludieke actie waarbij een andere kunstenaar het meest Roze Roze maakte en dat voor iedereen beschikbaar stelde, behalve voor de kunstenaar van het Zwartste Zwart patent.’

‘Het brengt in ieder geval iets teweeg, een soort *war for colors*, mooi vind ik dat!’

Hij zei het stralend, ze had bewondering voor zijn onuitputtelijke optimisme en pakte door: ‘Onze studenten zijn na gisteren in de ban van het Zwartste Zwart en broeden de eerste plannen uit. Ik heb ze al gehoord over zwarte gaten in de ruimte, antiracisme, een piano zonder zichtbare toetsen, zebrapaden met zwarte afgronden, zonsverduistering, *paint it black*-er dan de Rolling Stones, magie in een potje, BLACK in onzichtbare 3D letters en dat is nog maar het begin. Het is nog ongepolijst, maar dit is precies wat we willen: energie, actie, ideeën die over elkaar buitelen. Ik hoorde ze vanmorgen in huis al smiespelen dat ze vanaf nu alleen nog zwarte kleding zouden gaan dragen...’

‘Janna, wil je zeggen dat je nog steeds in dat antikraakpand woont met die studenten? Je bent jaren geleden afgestudeerd, het lijkt warempel of je jezelf niet serieus neemt. We hebben het er toch over gehad? Dat het beter is wat meer afstand te nemen? Zeker nu je MT-lid bent... Janna?’

‘Ik ben ermee bezig... Het is niet zo makkelijk iets anders te vinden. En zo groot, met zulk mooi licht. Voor mijn atelier... niet dat ik nu veel tijd heb, maar toch... Hoe dan ook, nog even over dat zwart, dat Zwartste Zwart. Dát moeten we hebben, dat begrijp je!’

‘Natuurlijk, vanzelfsprekend. Maar zei je niet...?’

‘Niet verkrijgbaar... maar ik heb een idee’, voegde ze er direct aan toe.

‘Ik had niet anders verwacht, Janna zonder plan is als een...’

Hij prakkezeerde op zoek naar een vergelijking die ze niet afwachtte: ‘Ik wil het gaan halen. Bij de kunstenaar zelf. Binnenkort spreekt hij op een congres... ik heb het uitgezocht... het is aan de Westkust van de Verenigde Staten. Ik ga daarheen en zorg dat ik hem te spreken krijg. Ik neem een portfolio mee van onze studenten met schetsen van hun plannen. Ik zal het educatieve gebruik benadrukken, want in interviews heb ik gelezen dat hij vol is van overdracht van zijn gedachtegoed aan de volgende generatie. Hij ziet zichzelf graag als een mentor. Ik ga hem een aanbod doen dat hij niet kan weigeren.’

Op dit punt stopte ze, verder uitgedacht had ze het nog niet, ze hoopte dat het genoeg was om hem te overtuigen haar de trip te laten maken. Het was stil in de kamer, ze keken naar het stadsverkeer buiten en Janna deed haar best haar paarden in het hok te houden om te voorkomen dat ze verder door zou draven.

De directeur zette zijn lege kopje op tafel en zette zijn nadrukkelijke stem op: ‘Janna, ik hoor dat je hier goed over hebt nagedacht. Als het iemand gaat lukken ben jij het. Met jouw overtuigingskracht kun je nog een ijsbeer... euh... een ijsbeer laten... laten smelten, ja zo is het.’

Ze glimlachte beminnelijk, doel bereikt. ‘Ik zal ook onze Engelse brochure van de academie meenemen en als jij nog een aanbevelingsbrief wilt schrijven? Of, die schrijf ik wel, fijn als jij die dan ondertekent, jouw naam opent tenslotte deuren.’

Ze had alle schepjes er wel bovenop gedaan, het werd tijd voor actie: vliegticket boeken, congreskaartje regelen. Allemaal dingen waardoor ze niet hoefde te gaan nadenken over hoe ze het in godsnaam aan zou moeten gaan pakken als ze eenmaal ter plaatse was. Met in haar kielzog de torenhoge verwachtingen van haar studenten en nu ook nog hun directeur die, hem kennende, het veroveren van het Zwartste Zwart als fait accompli beschouwde en in zijn enthousiasme aan iedereen die hij sprak de huid zou verkopen.

2

Yves zat in de metro en zag de buitenwijken van Parijs door het raampje voorbij glijden, voordat ze ondergronds gingen op weg naar het centrum. Om hem heen de indifferente gezichten van mensen die aan een nieuwe werkdag begonnen. Hijzelf was nog elke ochtend overbewust van het feit dat dit zijn nieuwe routine was geworden. Bij elke metrohalte bestudeerde hij de grote reclameborden die aan de wanden hingen en was tevreden als hij de boodschap uit het Frans kon vertalen.

Toen hij hier was aangekomen, was het balletjargon het enige Frans dat hij beheerste, dat hij kon dromen, omdat de dagen van zijn jeugd ermee gevuld waren geweest. Nadat hij als peuter elke dag dansend door de woonkamer van hun schip was gestuiterd, had zijn moeder hem als zesjarige naar een balletschool gebracht. Daar was hij nooit meer weggegaan. Wat waren ze schattig toen: zijn balletvriendinnetjes en hij huppelend in de vele filmpjes die zijn moeder gemaakt had van de open lessen en van zijn voorstellingen op het grote podium. Spannend had hij het gevonden, vooral toen hij zijn eerste hoofdrol mocht dansen als tienjarige. Hij kon de opwindning weer voelen, hoe blij hij was, hoeveel zin hij erin had, elke keer dat hij het podium op mocht. Onschuld, zonder de echte zenuwen van later, toen er zoveel vanaf begon te hangen.

Op de balletacademie was het menens geworden. Er werd onvoorwaardelijke toewijding geëist die nodig was om mee te kunnen komen met de internationale top die later de wereldpodia zou beheersen, zo werd hen vaak voorgehouden. Zijn puberlijf kreeg veel te verduren, maar ontwikkelde zich binnen de normen had-

den ze zijn ouders en hem regelmatig verzekerd. Hij was daar heel gespitst op geweest, want met de groei van zijn lichaam hadden zijn dromen over zijn leven als balletster onmetelijke proporties aangenomen. Kon iemand zich iets mooiers voorstellen... ballet was de hoogste kunstvorm en het was maar weinigen gegeven hierin echt uit te blinken, dat besepte hij wel. 's Avonds in bed keek hij naar zijn verzamelde posters van balletvoorstellingen wereldwijd en danste mee met de daarop afgebeelde sterren.

Nu maakte hij zelf deel uit van een beroemd gezelschap, bij de volgende metrohalte hing het billboard van hun nieuwe voorstelling. Hij was de enige in het metrostel die zijn hoofd draaide om er in het voorbijgaan langer naar te kijken, totdat de duisternis van de tunnel het beeld naar binnen keerde en de reflectie van zijn gezicht in het raam toonde. Zijn gezicht paste goed bij zijn lichaam: neus, mond, ogen, junkbeenderen en kin, alles mooi in proportie, klassiek mannelijk, niet te verfijnd of te pompeus, prima kop voor uiteenlopende rollen, zo was hem vaak voorgehouden. Zelf stoorde hij zich aan zijn wangen die voor zijn gevoel altijd een veel te rode blos hadden. Vooral wanneer hij danste spuwden zijn wangen vuur. Hij vroeg de visagist om extra lagen pancake aan te brengen bij voorstellingen, maar in de lessen zag hij zijn naakt rode wangen voortdurend in de spiegel. Hij vond ze kinderlijk overkomen die wangen die roder waren dan hem zinde, ook als hij zich niet inspande. Yves probeerde een baard te projecteren op zijn spiegeling in het metroroom of tenminste flinke stoppels om zijn blond blozende uitstraling te veruuen. Maar gezichtsbehaving kwam alleen voor in het pruikenatelier van de kostuumafdeling en was verder uit den boze bij balletdansers.

Ze bereikten halte Opéra, zijn halte, vlakbij het Palais Garnier, de tempel waar zijn dansdromen uitkwamen. Met drie treden tegelijk nam hij de trappen in het metrostation omhoog voor de trage menigte uit. Het tintelende gevoel elke morgen om de

zij-ingang te kunnen nemen, bestemmingsverkeer voor ingewijden. Het barse ‘Bonjour Yves,’ uit de mond van de conciërge klonk als muziek in zijn oren, ook al was hij *numéro 134* van het gezelschap, ze kenden zijn naam, hij was *danseur*, preciezer: *quadrille*; de rangen en standen kwamen nauw.

Het was nog rustig in de kleedkamer, hij hoefde geen haast te maken. Hij verruilde zijn spijkerbroek, onderbroek, T-shirt en trui voor zijn strakke ballettenue met witte bovenkant en zwarte legging. Zijn voeten gleden in de soepele demi-pointes. Hij stopte zijn spullen in het kluisje, zijn kluisje.

Als Ivanne niet besloten had te emigreren met haar Franse man had hij hier niet gestaan. Zijn befaamde balletdocente en mentor was met open armen bij het Parijse ballet ontvangen en had erop gestaan hem in haar kielzog mee te nemen. Dit gezelschap liet zelden dansers toe die niet opgeleid waren aan de eigen opleiding, maar de Nederlandse opleiding van Yves was gerenommeerd en Ivanne had hem zoveel credit gegeven dat hij had mogen auditeren. Zijn geloof in de slagingskans was dermate klein geweest dat hij een onbevangingheid aan de dag had gelegd in de gevraagde oefeningen en de sprongen met een bravoure had gemaakt die hij later zelf niet meer kon navertellen. Het onvoorstelbare was werkelijkheid geworden. Hij deed het voor Ivanne, wilde haar niet teleurstellen, na de toewijding die ze al die jaren in zijn opleiding had gestoken. Bovendien wilde hij haar niet kwijt, slagen voor de auditie was zijn enige remedie daartegen geweest.

Zelfs zijn moeder kon niet geloven dat het gelukt was. Ze had hem voorafgaand aan de auditie proberen te behoeden voor een teleurstelling wat niets voor haar was, want ze had zijn hele jeugd een onwrikbaar vertrouwen gehad in zijn talent – wat Yves altijd had afgedaan als de bevooroordeelde blik van een moeder voor haar kind. Moest je nu eens kijken hoe ver haar vertrouwen hem gebracht had, dacht hij toen hij zijn kluisje sloot en met de huppel van een veulen door de gang naar de balletstudio ging